

Vem kan hjälpa mig som är under 18 år i olika situationer på Åland?

Barnombudsmannens manual Ålands ombudsmannamyndighet (ÅOM) (senast uppdaterad 6.2.2025)

Det här är en uppdaterad version av en manual som skapades 2016 bland annat för att fungera som stöd för Bris hjälptelefon och chatt dit även barn och unga som är bosatta på Åland kan höra av sig. Manualen har uppdaterats i mars 2021 samt februari 2025. (maila info@ombudsman.ax om du har uppdateringar/ändringar att föreslå)

Mycket kortfattad bakgrundsinformation om Åland för Bris-kuratorerna

Åland är en svenskspråkig självstyrd del av Finland. Här bor ungefär 30.000 människor, varav runt 5.600 är barn och unga 0-17 år. Åland består av 16 kommuner inklusive Mariehamn (Ålands enda stad). De allra flesta barn och ungdomar bor i Mariehamn och två av de närliggande kommunerna Jomala och Lemland. Sex av kommunerna är skärgårdskommuner (Brändö, Kumlinge, Vårdö, Sottunga, Föglö och Kökar).

Det finns fyra högstadieskolor på fasta Åland: Övernäs och Strandnäs (i Mariehamn), samt Kyrkby och Godby. I skärgården omfattar skolorna åk 1–9. Ålands gymnasium är uppdelat på en teoretisk skola Ålands lyceum, och en praktisk, Ålands yrkesgymnasium. Därutöver finns även Ålands folkhögskola. Skärgårdsungdomarna flyttar i princip hemifrån när de börjar gymnasiet.

Hälso- och sjukvården är gemensam för hela Åland och är organiserad i ÅHS (Ålands hälso- och sjukvård). Det finns ett centralsjukhus med hälsocentral (=vårdcentral) i Mariehamn, samt en hälsocentral i Godby (mitt på Åland). Att notera är att det (tyvärr) inte finns någon ungdomsmottagning på Åland liknande som finns i Sverige. ÅHS finns närvarande på skolor i form av skolhälsovård, och för studerande på gymnasium på studerandehälsan.

Preventivmedelsmottagning finns på sjukhuset och även några dagar i veckan vid studerandehälsan.

Barn och ungdomspsykiatriska mottagningen (BUP) finns vid sjukhuset. Det saknas en psykologtjänst för barn i åldern 7–17 år inom primärvården. (Finns en psykologtjänst för barn 0–6 år vid barnrådgivningen).

Knutna till skolorna finns skolkuratorer och skolpsykologer. Det råder däremot brist på skolpsykologer på Åland sedan flera år.

Sedan 1 januari 2021 är socialvården samordnad på Åland (förutom barn- och äldreomsorg) och är organiserad i KST (kommunernas socialtjänst). Här finns barnskyddet dit man kan lämna barnskyddsanmälan (orosanmälan) och även en ny enhet för tidiga insatser och stöd riktad till barn och familjer.

Hösten 2020 hade nästan 12% av barnen i grundskolan på Åland ett annat modersmål än svenska.

Coronapandemin har inneburit stora ekonomiska konsekvenser på Åland vars ekonomi är särdeles beroende av sjöfart, turism och därtill kopplade servicenäringar. Detta har inneburit att antalet permitterade och arbetslösa vuxna (och föräldrar) har varit stor med all stress och oro som det innebär i en familj.

A-Ö AKTÖRER PÅ ÅLAND

[Akutavdelningen \(ÅHS\)](#)

[Barnhusmodellen](#)

[Barnens Internet \(Rädda Barnen\)](#)

[Barnfonden \(Rädda Barnen på Åland\)](#)

[Barnskydd / tidigt stöd för barn och familjer](#)

[Barnskydd/ barnskyddsanmälan \(orosanmälan\)](#)

[Beroendemottagningen – alkohol, narkotika, läkemedel, spel om pengar](#)

[BRIS Barnens hjälptelefon och chatt](#)

[Brottsofferjour på Åland \(Riku\)](#)

[BUP psykiatri](#)

[Psykiatrisk jourtelefon](#)

[Fritidsledare, ungdomsledare och idrottsinstruktörer](#)

[Fältarna](#)

[Grundskolorna på Åland](#)

[Handicampen / Ålands handikappförbund](#)

[Idrottsbanken](#)

[Katapult \(För unga 16-25 år utan arbete eller studieplats\)](#)

[Kommunernas socialtjänst \(KST\)](#)

[Kvinnofridslinjen \(Nationellt centrum för kvinnofrid\)](#)

[Polisen på Åland](#)

[Preventivmedelsmottagningen \(ÅHS\)](#)

[Regnbågsfyren \(HBTQIA-frågor\)](#)

[Rädda Barnen på Åland](#)

[Studerandehälsan \(ÅHS\)](#)

[Tallbacken: Barn och ungdomshem, samt skyddshem](#)

[TREAT - ÄTSTÖRNINGSVÅRD \(ÅHS sjukhuset\)](#)

[UMO.se](#)

[UNGDOMSHUSET BOOST \(stöd för ungdomar studier, arbete och sysselsättning\)](#)

[Ungdomslotsen \(vägledning för ungdomar 15-29 år\)](#)

[Ålands arbetsmarknads- och studieserviceverksamhet \(AMS\)](#)

Kontakter till aktörer som kan hjälpa barn på Åland

AKUTAVDELNINGEN (ÅHS)

Våldtäkt, gå oduschad till akuten för provtagning, du får råd om hur du går vidare.

tfn växel +358 18 53 55 (Akuten är en del av Ålands enda sjukhus i Mariehamn)

BARNAHUSMODELLEN

www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/barnahusmodellen-handbok.pdf

Är en samordningsmodell för myndigheterna vid misstanke om våld mot barn. Kommunens socialkansli, polisen, åklagaren, BUP, barn och ungdomsenheten, samt Tallbacken samarbetar för barnets bästa.

Tallbacken = barn- och ungdomshem och ett familjeboende och skyddshem, det enda på Åland

BARNENS INTERNET (RÄDDA BARNEN)

<https://raddabarnen.ax/vad-vi-gor/barnens-internet/>

Rädda Barnen arbetar med att främja en sund och säker internet- och medieanvändning för barn och unga genom verksamheten Barnens internet.

Vi vill, genom konkret information och diskussion, bidra till att ge barn och vuxna verktyg för att möta de utmaningar medier och digitala mötesplatser medför. Vi vill förebygga utsatthet på nätet och öka medvetenheten kring barns internetanvändning. Vi vill uppmuntra till dialog mellan barn och vuxna om sund och säker internet- och medieanvändning.

Kan gälla digitalt spelande, porr på nätet, säkerhet på nätet, utsatthet på nätet osv

Kontaktvägar: barnensinternet@raddabarnen.ax, sms eller telefonsamtal +358 40 7211 133

Har projekt just nu tillsammans med Fältarna på Åland **#prataomporr**

BARNFONDEN (Rädda Barnen på Åland)

<https://raddabarnen.ax/vad-vi-gor/stod-for-barn-pa-aland/>

Grundtanken med Barnfonden är att barn som lever i ekonomiskt utsatt position får möjlighet att delta i fritidsaktiviteter eller en upplevelse som familjen inte annars har råd med. Stödet från barnfonden ges exempelvis till födelsedagspresenter, kalasbidrag, julklappar, cyklar och annat som rör hobby och fritid. Det är vanligt att vi hjälper med deltagar- och terminsavgifter till sport- och

kulturaktiviteter. Stödet från Barnfonden möjliggör även upplevelser i samband med skollov. Utgångsläget är att Rädda Barnen inte ger stöd för saker som kommunerna har skyldighet enligt lag att ge. Då lagstiftningen möjliggör tolkning är gränsdragningen inte alltid enkel.

Barnfonden hjälper barn som lever i en ekonomiskt utsatt situation på ett individuellt plan och generellt genom påverkansarbete.

Målgruppen är barn på Åland (0-17 år) och indirekt även deras familj. Barnfondens möjlighet att hjälpa styrs av de intäkter vi får. Alla ansökningar behandlas därför individuellt och utifrån fondens aktuella ekonomiska situation. Vi utgår alltid ifrån barnets behov, men stödet kan komma hela familjen till godo.

BARNSKYDD / TIDIGT STÖD FÖR BARN OCH FAMILJER (KST)

<https://www.kst.ax/klienter/tidigt-stod-barn-och-familjer>

Som förälder eller annan vårdnadshavare ansvarar du för ditt barns uppfostran och utveckling. Ibland kan det vara svårt att på egen hand bära ansvaret. Vårt [KST] uppdrag inom tidigt stöd för barn och familj är att så långt som möjligt stödja dig i de situationerna.

Genom stödåtgärder kan vi trygga ditt barns eller dina barns tillvaro.

De stödåtgärder som finns är bland annat: familjearbete, stödpersoner och -familjer, familjerådgivning, stödsamtal med socialarbetare eller anpassade åtgärder efter familjens behov.

BARNSKYDD / BARNSKYDDSANMÄLAN (i Sverige orosanmälan) (KST)

<https://www.kst.ax/klienter/barnskydd>

För att komma i kontakt med personal inom barnskyddet behöver man kontakta kommunernas socialtjänst. Personalen har telefontid mellan 9-10 <https://www.kst.ax/kontakta-oss>.

Det finns också en jourtelefon inom kansliarbetstid (vardagar kl 8-16) +358 18 532 875.

Har man oro på andra tidpunkter som privatperson ska man ringa 112.

Barn/ungdom kan själv ta kontakt för att få stöd och råd, även om man känner oro för en kompis.

Information om barnskyddsanmälan (orsanmälan): <https://www.kst.ax/klienter/oro-barn-ungdom-eller-vuxen>

BEROENDEMOTTAGNINGEN: alkohol, narkotika, läkemedel, spel om pengar (KST)

www.kst.ax/klienter/missbruk-och-beroende/beroendemottagningen

Beroendemottagningen är en öppenvårdsmottagning, vilket innebär att du kan vända dig direkt till oss. Du behöver ingen remiss och behöver inte heller ta kontakt med någon annan instans.

Vi tar emot dig som upplever att du har problem med alkohol, narkotika, läkemedel, spel om pengar. Du som är anhörig är också välkommen att ta kontakt.

Tillsammans med en behandlare lägger vi upp en individuell klientplan utifrån dina egna mål. Det kan handla om att både minska din konsumtion eller sluta helt. Tillsammans kommer vi överens om hur ofta vi ses och vad som ska ingå i din behandling.

Vi arbetar lösningsfokuserat och samtalsmetodiken har sin grund i motiverande samtal (Motivational Interviewing, MI)

Ta kontakt på telefon +358 18 532 851

Det är kostnadsfritt för dig och vi har tystnadsplikt.

Vår telefontid är vardagar 8:00 - 9:00 samt 13:00 - 14:00.

Del av kommunernas socialtjänst (KST)

BRIS

Barnens hjälptelefon

Tel +358 18 25520 (lokalsamtalsavgift). Chatt och mejl www.bris.se

BROTTSOFFERJOUR PÅ ÅLAND (RIKU)

Brottsofferjouren stöder de som har blivit utsatta för brott. Från brottsofferjouren får du psykisk hjälp, stöd och råd.

Du kan själv ta kontakt med Brottsofferjouren.

På Åland finns brottsofferjourens lokal i samma hus som Röda Korset på Åland, Torggatan 26 i Mariehamn. Kontakt till brottsofferjour serviceställe på Åland, +358 45 734 55777

BUP psykiatri

Tfn +358 18 5355 må-ti-to-fre 10-11.00

Akuta ärenden +358 18 535 100 (till exempel vid akuta självmordstankar eller akuta psykotiska tillstånd)

PSYKIATRISK TELEFON (ÅHS)

Jourtelefon: Om ditt problem är akut kan du ringa till psykiatrins jourtelefon tel. +358 18 535 030. Till exempel vid akuta självmordstankar eller akuta psykotiska tillstånd. Vi tar emot samtal dygnet runt. Övriga telefontider enligt överenskommelse med din egen behandlare.

Rådgivningstelefon: Om du har funderingar eller behöver råd har BUP en rådgivningstelefon som du kan ringa till alla vardagar utom onsdagar kl. 10.00-11.00. Du når oss via ÅHS växel (+358 18 5355).

FRITIDSLEDARE, UNGDOMSLEDARE OCH IDROTTSINSTRUKTÖRER

I de flesta kommuner finns fritids- och eller ungdomsledare. Enklast är att söka på nätet ungdomsledare + kommunens namn för att hitta kontaktuppgifter.

FÄLTARNA (KST)

www.kst.ax/klienter/tidigt-stod-barn-och-familjer/faltarna

Fältarna arbetar förebyggande med åländska ungdomar i åldern 13–17 år. Vi samarbetar bland annat med ungdomsledarna, fritidsledarna, skolorna, polisen och de olika verksamhetsområdena inom KST.

Fältarna är på Facebook (Fältarna Mariehamn stad/ @faltarnaaland), Instagram (faltarna_aland) och Snapchat (faltarna_aland).

Telefon till fältarna: +358 18 532 815 eller +358 40 0780 237

GRUNDSKOLORNA PÅ ÅLAND

Lista på skolor, adress och telefonnummer finns på www.utbildning.ax/skolor-pa-aland

HANDICAMPEN / FUNKTIONSRÄTT ÅLAND

Funktionsrätt Åland är en intresseorganisation som arbetar för personer med funktionsnedsättning på Åland. Består av en rad medlemsföreningar med inriktning på olika slags funktionsnedsättningar.

Du kan alltid också kontakta oss genom att ringa telefon +358 18 22360, mån – tors 9-15 och fre 9-13, eller maila på info@handicampen.ax

FUNKTIONSRÄTTSSOMBUD (Tidigare PERSONLIGT OMBUD) når du direkt på telefon +358 40 189 7474

IDROTTSBANKEN (sök på Facebook "idrottsbanken Åland")

Här kan du hitta idrottsutrustning som du får låna för att kunna utöva olika idrotter. Alla får låna. Allt är gratis. Hur gör man?

Ålands Idrott hoppas genom idrottsbanken kunna ge fler möjlighet att kunna testa olika idrotter genom att låna utrustning.

Vi lägger upp bilder och korta beskrivningar för att du skall se om det är något som är intressant och som kan passa. Du kan höra av dig till oss via personligt meddelande eller skriva under bilden om du är intresserad och efter det kan du komma in till Ungdomshuset Boost och hämta el prova det vi kommit överens om.

Man kan också ringa på vardagar mobilnummer +358 457 34 49 233.

KATAPULT (FÖR UNGA 16-25 UTAN ARBETE ELLER STUDIEPLATS)

<https://ungresurs.ax/katapult/>

Katapult erbjuder unga som saknar arbete eller studieplats och är mellan 16-25 år en möjlighet att stanna upp för att fundera över vad de vill göra i framtiden.

Katapult är en daglig sysselsättningsverksamhet. Den riktar sig till dig som är mellan 16-25 år och saknar studieplats eller arbete. Här erbjuds du en möjlighet att utgående från dina egna behov och förutsättningar, kunskaper och intressen stanna upp och reflektera över vad du egentligen vill göra i framtiden. På Katapult jobbar vi mycket med de grundläggande kunskaperna du behöver för att klara vardagen i kommande studie- och yrkesliv – kort sagt lär vi dig hantera vardagen.

Vi vill att verksamheten på Katapult skall vara stimulerande och flexibel. Vi vill utmana ungdomarna genom att testa deras förmågor och ställa dem inför nya situationer – något som i sista ändan ger dem ny kunskap och nya erfarenheter.

För att gå på Katapult skall du vara inskriven på AMS www.ams.ax (Ålands arbetsförmedling och studiestödsmyndighet) och därmed vara redo för att ta nästa steg mot arbete och studier. På Katapult har vi (föreningen Ung resurs) plats för 12 ungdomar som kan delta i verksamheten i max 9 månader beroende på behovet.

Kontakt: Ung resurs (finns i ungdomshuset Boost), Uppgårdsvägen 6, Mariehamn öppet 9-16

<https://ungresurs.ax/kontakt/>

KOMMUNERNAS SOCIALTJÄNST (KST)

Sedan januari 2021 samlas den åländska socialvården i en organisation: kommunernas socialtjänst. Här finns hjälp med utkomststöd (försörjningsstöd), stöd till familjer, barnskydd, handikappservice, missbrukarvård, integration, våld i nära relation mm

Kontaktuppgifter och mer information finns på www.kst.ax

KVINNOFRIDSLINJEN (NATIONELLT CENTRUM FÖR KVINNOFRID)

Om det förekommer våld i hemmet kan man hänvisa till kvinnofridslinjen för stöd och rådgivning.

Kvinnofridslinjen är en stödtelefon för dig som utsatts för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Du som är anhörig eller vän är också välkommen att ringa till oss. Vi har öppet dygnet runt.

Genom samarbetsavtal kan personer på Åland ringa kvinnofridslinjen i Sverige för rådgivning.

Telefon +358 18 25 500

POLISEN PÅ ÅLAND

Polisens växel +358 18 527 100 eller 112 och www.polisen.ax

PREVENTIVMEDELMOTTAGNINGEN (ÅHS)

www.ahs.ax/patienter/alla-mottagningar-och-avdelningar/papa-och-preventivmedelsmottagningen

Tfn +358 18 538 518 Må-to kl 12-13.00 Fre kl 8.30-9.30 Preventivmedel, oönskade graviditeter/abort, könssjukdomar.

REGNBÅGSFYREN (HBTQIA-frågor)

<https://regnbagsfyren.ax/>

Regnbågsfyren Åland är en förening som verkar för ökad synlighet av homo-, bi-, trans- och queerpersoner på Åland, stödjer sexuellt likaberättigande samt könsidentitetens och könsuttryckens mångfald.

Du kan ringa Regnbågsfyrens verksamhetsledare på telefonnummer 040-146 1888, mejla info@regnbagsfyren.ax

RÄDDA BARNEN PÅ ÅLAND

<https://raddabarnen.ax/for-barn-unga/>

Rädda barnen på Åland arbetar för barns rättigheter och tillhandahåller en bra sida riktad till barn med information vart man kan vända sig i olika situationer:

<https://raddabarnen.ax/for-barn-unga/hitta-hjalp-stod/>

STUDERANDEHÄLSAN (ÅHS)

Studerandehälsovården på gymnasialstadiet (Ålands lyceum, Ålands folkhögskola och Ålands yrkesgymnasium) riktar sig främst till studerande under 21 år. Äldre studerande ombeds vända sig till Hälsocentralen vid ÅHS.

Som studerande har du rätt till kontinuerlig, gratis studerandevård via Studerandehälsan, som utgör en del av ÅHS (Ålands hälso- och sjukvård).

Studerandehälsan finns på Neptunigatan 21 i Mariehamn. Där finns tillgång till: skolhälsovårdare, skolkurator, skolpsykolog, skolläkare samt preventivmedelsrådgivning.

Kontaktuppgifter finns på www.gymnasium.ax/studnet-studerande/studerandehalsan

TALLBACKEN: BARN OCH UNGDOMSHEM, SAMT SKYDDSHEM

www.kst.ax/klienter/barnskydd/tallbackens-familje-och-skyddshem

Tallbacken är både ett barn- och ungdomshem och ett familjeboende och skyddshem. Här erbjuds boende för barn och unga som av olika anledningar inte kan bo hemma, för vårdnadshavare som behöver hjälp i föräldrarollen och för dem som är utsatta för hot eller misshandel.

Telefon till Tallbacken +358 18 532 843

TREAT – ÄTSTÖRNINGSVÅRD (ÅHS)

www.ahs.ax/patienter/alla-mottagningar-och-avdelningar/treat-atstorningsvard-pa-aland

Finns på Ålands centralsjukhus. Telefon +358 18 535 610, tis-fre 12-13

UNGDOMSHUSET BOOST

<https://boost.ax/>

Ungdomshuset Boost finns till för att stöda ungdomar på deras väg till studier, arbete och sysselsättning. Boost är ett samverkanshus där flera olika myndigheter och organisationer finns representerade. Ungdomshuset Boost är dock som namnet säger i första hand ungdomarnas eget hus där de alltid skall känna att möjligheterna ligger öppna.

Ungdomshuset Boost drivs i regi av föreningen Ung Resurs <https://ungresurs.ax/>

UMO.se

UMO är en webbplats för alla som är mellan 13 och 25 år. På UMO.se kan du få kunskap om kroppen, sex, relationer, psykisk hälsa, alkohol och droger, självkänsla och mycket annat.

UNGDOMSLOTSEN (vägledning för ungdomar 15-29 år)

Vet du inte vad du är bra på eller vad du vill göra i framtiden? Saknar du ett mål eller känns det som att du sitter fast? Behöver du stöd eller hjälp för att hitta och uppnå dina mål eller vill du ha hjälp med att skriva din cv eller en arbetsansökan? Ungdomslotsarna hjälper dig framåt!

Ungdomslotsarna riktar sig till ungdomar i åldern 15-29 som är, eller riskerar att bli sysslösa. Med Ungdomslotsens hjälp kan du som ung få vägledning och hjälp med att se dina egna styrkor och hitta vad som driver dig framåt.

Oss kan du besöka på Ungdomshuset Boost eller så kan du ringa/messa/maila om du känner sig vilsen och inte riktigt vet vad du skall ta dig till.

Kontaktuppgifter finns på <https://ungresurs.ax/ungdomslotsarna/>

ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEVERKSAMHET (AMS)

www.ams.ax/

Studiestöd, utbildningar, arbete mm

Tfn +358 18 25 000 / Nygatan 5, Mariehamn E-post: info@ams.ax